

Пише: Мајкл Мојнихен
уторак, 20 мај 2008 01:17

Али Етараз и ја се слажемо у много ствари. Упркос генералној одбојности коју осећам према организованој религији, и ја немам много стрпљења за аргументе (у стилу Роберта Спенсера), који кажу да је ислам прожет надприродном жељом да невернике присилно претвори у “зимије”, нити спадам у оне који брину о томе хоће ли ће минарети “Еурабије” ускоро окупирати европске престонице. Као што сам већ рекао у претходној колумни за *Reason*

, нисам заинтересован – нити довољно квалификован – за такве разговоре, и дискусију о тумачењу Курана остављам теолозима и историчарима. Али ипак, што ће ствар учинити занимљивим читаоцима

Jewsy

-а, има доста тога у чему се и не слажемо. Дозволите ми да почнем тиме што ћу рећи како на мене Вилдерсов филм није оставио нарочит утисак и како ми његово разумевање ислама делује превише поједностављено и, благо речено, непотпуно.

Ево одмах неколико тачака за које бих рекао да су спорне: чини ми се да Али верује да бих снажно оспорио његову тврдњу да Вилдерс представља “опасност за либерално друштво” - претњу коме? колику претњу? - те да постоје, како он то каже, неке “претње дискусијом”. Будући да бих могао, претпостављам, имати разумевања за његову жељу да “ослободи либерално друштво људи као што је Вилдерс”, вреди рећи да у овој ствари Али улази у територију далекосежног, “петогодишњег” планирања. Осим тога, сваки покушај да пристојно друштво ослободимо људи који имају непопуларне ставове излаже нас ризику да добијемо сасвим супротан резултат.

Али такође саветује да би свакако требало, у циљу стварања хармоничних односа измедју муслимана и не-муслимана, “игнорисати Мајклово пледирање да се води рачуна о Вилдерсовим правима, и време посветити или игнорисању или подругивању Вилдерсу”. Ово је потпуно збуњујућа тврдња. Али би требало да примети како мој текст, који даје подршку Вилдерсовом право да мрзи ислам, пледира и за то да се удје у дебату са њим. (Подругивање, у коме нема озбиљне дебате или раскринкавања, вероватно не би било нарочито ефикасно оружје.) Али ако Али искрено верује да Вилдерсу не треба судити за злочин (другачијег) мишљења – а холандске муслиманске групе и припадници

Пише: Мајкл Мојнихен
уторак, 20 мај 2008 01:17

Балканендеове владе су и имплицитно и експлицитно сугерисале да би требало – онда он ипак мора, у неком смислу, да буде забринут за право слободне говора.

Уместо тога, ти се залажеш за то да се Вилдерсу прети - “Једини начин да се то уради јесте да се Вилдерсу јасно стави до знања да је непрекидно 'на ивици' да изуби право да вредја” - што звучи као да твоја концепција слободе говора подразумева нека ограничења. Дакле, Али, шта предлагеш да се уради? Ти се браниш и тврдиш да не треба доносити или примењивати закон који би ограничио Вилдерсово право на слободу говора, али истовремено желиш да претиш како ћеш га ућуткати зато да би показао како у либералном друштву постоје тренуци када власти морају бити нелибералне. Дакле, како предлагеш да неког присилимо на разумни говор, ако не силом закона? Ко је тај ко ће одредити шта јесте а шта није увредљиво?

Слажем се са Алијем да је дошло до промена у начину на који Холандија гледа на ислам, али његова анализа је превише поједностављена и углавном се своди на, како он мисли, раширено схватање да “досељеници из муслиманских земаља такви да нису кадри да постану добри грађани Запада”. У расправама о исламском екстремизму, “узвратним ударцима” у спољној политици и слици Америке у муслиманском свету, често се чује како морамо најпре погледати сами себе и упитати се “зашто нас мрзе”. Алијева позиција заслужује поштовање; вреди поновити још један чести рефрен у овом контексту: радикални исламисти су у мањини.

Али, када се сложимо око свега тога, морамо погледати да ли је у Холандији заиста интеграција проблем, морамо искрено размотрити да ли заиста постоји перцепција како је асимилација овдашњих муслиманских досељеника безнадежан подухват. Другим речима, хајде да поставимо и питање “зашто они мрзе њих”? Не можемо расправљати о питању холандске “нетолеранције” ако игноришемо брутално убиство Теа ван Гога, наоружане ћелије радикала које је разоткрила холандска полиција, ротердамског имама који је рекао да “хомосексуалност не погађа само оне који болују од ње, већ може и да се шири”. Једно истраживање Центра за радикализам и екстремизам у оквиру Универзитета у Амстердаму каже да “40 одсто младих Мароканаца у Холандији одбацује западне вредности и демократију”, и не можемо све њих олако прогласити само за нуспродукт исламофобије. Вилдерс јесте простак, али то не би требало да нам замагли поглед за стварне проблеме радикалног исламизма и религијске балканизације у Холандији.

Пре него што одем превише у ширину, дозволите ми да укажем на логичку грешку у Алијевом упоредјивању Вилдерсовог антиисламског филма и јавног одбацивања

Пише: Мајкл Мојнихен
уторак, 20 мај 2008 01:17

расизма или сексизма. Нисам први ко је то рекао, али мислим да треба поновити да је прихватање неке религије, без обзира да ли сте је наследили од родитеља или заједнице у којој сте одрасли, ипак јесте ствар избора. Она је група сујевernih веровања и моралних правила. Теолошка питања су нешто око чега се можемо жестоко спорити и теолошке одговоре можемо одбацивати. Пол и раса су непромењиви, то су ствари које се не могу бирати. Сасвим би другачија била прича да су Сем Харис или Ричард Докинс написали књиге које нападају црнце или жене, уместо што су написали нападе на религију и вернике.

И само још једна ствар: Али каже и да они који бране демократију имају своје савезнике и да су ти савезници храбри ирански студенти који пркосе злом режиму под чијом чизмом живе, а да господин Вилдерс није савезник (иако је и он храбар на свој начин храбар). Добро. Али, зар није могуће веровати да и једне и друге треба бранити? Зар не можемо да се дивимо једнима и истовремено да тврдимо како овом другом треба дозволити да вредја религију зато што верује да је она непоправљиво насилна? Демократија, на крају крајева, подразумева одбрану права оних који имају неки свој став, био он пристојан или непристојан. Одустајање од једне од ове две ствари може са собом повући озбиљне последице.

Ви желите да иранским студентима поручимо да “док се они боре са својим шовинистима (мулама), ми се боримо са нашим (Вилдерс)”. Никако не желим да Алија оптужим да прави моралну еквиваленцију, али ипак морам да се снажно успротивим томе што сугерише како они који у Техерану вешају хомосексуалце представљају једнаку претњу цивилизацији као и маргинални политичар који тврди да не постоји умерени ислам. Ту, морате признати, има неке разлике.

Michael Moynihan, "Liberal Democracies Must Protect (Hateful or Dumb or Disagreeable) Free Expression",
17. април 2008, www.jewcy.com